

Syphilis ซิฟิลิส

โดยคณะกรรมการภาคประชาชนและสังคม พ.ศ. 2556-2558

โรคซิฟิลิสคืออะไร

ซิฟิลิส เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เกิดจากเชื้อ ทรีโปนีมา พาลลิคัม ชื่ออังกฤษ คือ *Treponema pallidum* ซึ่งเป็นเชื้อแบคทีเรีย สามารถทำให้เกิดโรคที่มีอาการและอาการแสดงคล้ายโรคอื่นหลายโรค

คนติดโรคนี้ได้อย่างไร

เชื้อสามารถติดผ่านจากคนสู่คนโดยการสัมผัสโดยตรงกับแผลซิฟิลิส ซึ่งแผลนี้จะอยู่บริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ ภายนอก ช่องคลอด ปากทวารหนัก หรือที่ทวารหนัก แผลอาจเกิดที่ริมฝีปากและในช่องปาก เชื้อติดต่อขณะมีเพศสัมพันธ์ทางช่องคลอด ทวารหนัก หรือทางปาก สตรีที่ตั้งครรภ์สามารถผ่านเชื้อนี้ไปให้ทารกที่อยู่ในครรภ์ เชื้อนี้จะไม่สามารถติดผ่านโดยการนั่งโถส้วม ลูกบิดประตู สระว่ายนํ้า อ่างอาบน้ำ เสื้อผ้า หรือช้อนส้อม

อาการและอาการแสดงเป็นอย่างไร

หลายคนติดโรคแต่ไม่มีอาการเป็นปี ซึ่งจะมีโอกาสเป็นซิฟิลิสระยะท้ายและมีภาวะแทรกซ้อนหากไม่ได้รับการรักษา แม้ว่าโรคมักจะติดต่อจากคนสู่คนในระยะแรกหรือระยะที่สองของซิฟิลิส แต่บางคนอาจไม่ได้สังเกตอาการของโรค ดังนั้นคนจึงมีโอกาสติดโรคได้สูงเพราะไม่ได้นึกถึงโรคนี้

ระยะแรก หรือระยะที่หนึ่งของโรคซิฟิลิส

สังเกตได้จากการมีแผลที่เป็นแผลเดี่ยว แต่อาจมีหลายแผลได้ ระยะเวลาตั้งแต่ติดโรคจนเกิดอาการใช้เวลาประมาณ 10-90 วัน เฉลี่ยประมาณ 21 วัน แผลไม่มีมูก กลม ขนาดเล็ก ไม่เจ็บ ขอบยกนูนแข็ง จึงมีอีกชื่อคือแผลริมแข็ง แผลเกิดตรงตำแหน่งที่เชื้อเข้าสู่ร่างกาย แผลอยู่นาน 3-6 สัปดาห์ และหายได้เองโดยไม่ได้รักษา แม้ได้รับการรักษาแต่รักษาไม่ถูกต้องรักษาไม่ครบก็จะเข้าสู่ซิฟิลิสระยะที่สอง

ระยะที่สอง หรือระยะที่สองของโรคซิฟิลิส

ผื่นตามผิวหนังและเยื่อหู ผื่นเกิดตามร่างกายหนึ่งหรือสองแห่ง ไม่คัน อาจเกิดขณะที่แผลริมแข็งกำลังจะหายหรือหลังจากหายไปแล้ว 2-3 สัปดาห์ ผื่นมีลักษณะสีแดง หรือจุดน้ำตาลแดง อาจเกิดที่ฝ่ามือและฝ่าเท้า แต่ผื่นอาจเกิดบริเวณอื่นและมีลักษณะคล้ายโรคอื่น บางครั้งผื่นเป็นจางๆทำให้ไม่ได้สังเกต อาการอื่นที่อาจเกิดได้แก่ มีไข้ ต่อมมน้ำเหลืองโต เจ็บคอ ผมร่วงเป็นหย่อมๆ ปวดศีรษะ น้ำหนักลด ปวดกล้ามเนื้อ ไม่มีแรง อาการของระยะนี้จะหายได้เองแม้จะไม่

ระยะแฝงและระยะท้ายของโรคซิฟิลิส

ระยะแฝงเริ่มต้นหลังจากอาการของระยะหนึ่งและระยะสองผ่านไปแล้ว หากไม่ได้รับการรักษาเชื้อจะยังคงอยู่ในร่างกายแม้จะไม่แสดงอาการ ระยะแฝงของซิฟิลิสจะอยู่นานได้เป็นปีๆ ประมาณ 15% จะเข้าสู่ระยะท้ายของโรคซิฟิลิสและแสดงอาการแม้จะผ่านไปแล้ว 10-20 ปีหลังจากที่ได้รับเชื้อ ในระยะท้ายของโรคซิฟิลิสเชื้อจะค่อยๆ ทำลายอวัยวะภายในของร่างกาย ได้แก่ ที่สมอง เส้นประสาท ตา หัวใจ เส้นเลือด ตับ กระดูก ข้อ อาการและ

อาการแสดงของโรคระยะท้ายอาจมีตั้งแต่การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อไม่สัมพันธ์กัน อัมพาต ชา ค่อยๆตาบอด สมองเสื่อม และอาจรุนแรงจนเสียชีวิต

ผลของโรคซิฟิลิสต่อการตั้งครรภ์และการทารกอย่างไร

เชื้อสามารถติดไปยังทารกระหว่างตั้งครรภ์ได้ ขึ้นกับสตรีตั้งครรภ์นั้นติดโรคมานานเท่าไร ทารกอาจเสียชีวิต คลอดออกมาตาย หรือตายภายหลังคลอด ทารกที่ออกมาอาจไม่มีอาการ แต่ถ้าทารกไม่ได้รับการรักษาทันที่ที่ ทารกจะเกิดอาการรุนแรงได้ภายใน 2-3 สัปดาห์ ทารกที่ไม่ได้รับการรักษาอาจโตช้า ชัก หรือเสียชีวิตได้

วินิจฉัยโรคซิฟิลิสได้อย่างไร

- ในระยะที่เป็นแผลจะวินิจฉัย โดยเอาน้ำเหลืองจากแผลมาตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ชนิดพิเศษ เรียกว่า กล้อง dark-field
- ตรวจเลือด หลังจากติดเชื้อไปแล้ว ร่างกายจะสร้างโปรตีนขึ้นมา ทำให้สามารถตรวจได้ แม้ให้การรักษา ครบไปแล้วก็ยังสามารถตรวจพบได้นานเป็นเดือนๆหรือเป็นปีๆ

โรคซิฟิลิสกับเอชไอวีสัมพันธ์กันอย่างไร

แผลซิฟิลิสทำให้สามารถถ่ายทอดเชื้อหรือรับเชื้อเอชไอวีได้ง่าย ถ้าไปสัมผัสกับคนเป็นเอชไอวีและมีแผลซิฟิลิสมี โอกาสติดโรคเอชไอวีได้ 2-5 เท่าเมื่อเทียบกับคนไม่มีแผล

แผลโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือแผลที่ผิวหนังหรือแผลในเยื่อหู ทำให้สูญเสียความสามารถในการป้องกันโรค อื่นทั้งแผลซิฟิลิสจะมีเลือดออกง่าย และถ้ามาสัมผัสกับ เยื่อหูในปาก ทวารหนักขณะมีเพศสัมพันธ์จะเพิ่มการติด เชื้อเอชไอวี การมีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆอาจเป็นตัวชี้ว่าอาจมีการติดเชื้อเอชไอวีได้ ดังนั้นการติดเชื้อ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นเครื่องหมายบ่งบอกว่ามีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจติดเชื้อเอชไอวีได้

รักษาโรคซิฟิลิสอย่างไร

ซิฟิลิสรักษาได้ง่ายในระยะแรก โดยรักษาด้วยยาฆ่าเชื้อเป็นยาเพนนิซิลินฉีดเข้ากล้ามเนื้อครั้งเดียว สำหรับผู้เป็น โรคภายในระยะเวลา 1 ปี หากเป็นมานานเกิน 1 ปีจะต้องฉีดยาเพิ่มมากกว่า 1 ครั้ง ผู้ที่แพทย์จะใช้ยาตัวอื่น การ รักษาจะป้องกันการทำลายอวัยวะในร่างกายแต่ไม่สามารถรักษาอวัยวะที่ถูกทำลายไปแล้ว

เนื่องจากมียาสำหรับรักษาโรคนี้ได้จึงควรตรวจวินิจฉัยว่าเป็นโรคนี้หรือไม่หากมีภาวะเสี่ยงที่จะติดโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์

ผู้ที่ได้รับการรักษาจะต้องงดการมีเพศสัมพันธ์จนกว่าแผลจะหายไป ผู้ที่ติดเชื้อควรต้องแจ้งแก่คู่นอนให้ทราบเพื่อ จะได้รับการตรวจวินิจฉัยและรักษาด้วย

จะกลับมาเป็นซ้ำอีกหรือไม่

เมื่อเป็นโรคนี้ครั้งหนึ่งแล้วไม่ได้หมายความว่าไม่เป็นโรคนี้อีก แม้ว่า จะได้รับการรักษาอย่างถูกต้องและ ครบถ้วนแล้วก็ยังสามารถติดใหม่ได้อีก เพียงจากผลทางห้องปฏิบัติเท่านั้นที่จะบอกได้ว่าใครที่ติดโรค เพราะแผล ของโรคอาจจะซ่อนอยู่ในช่องคลอด ทวารหนัก ในปาก ทำให้ไม่ทราบชัดเจนว่าคู่นอนเป็นโรคหรือไม่ จึงควรต้อง ปรึกษาจากบุคลากรทางการแพทย์ว่าจะต้องตรวจซ้ำอีกเมื่อไรหลังจากได้รับการรักษาไปแล้ว

จะป้องกันจากโรคนี้อย่างไร

วิธีที่ดีที่สุด คือไม่มีเพศสัมพันธ์ หรือมีเพศสัมพันธ์กับคู่เพียงคนเดียว และทราบผลเลือดของคู่ว่าปกติไม่ได้ติดเชื้อ
หลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์ และใช้สารเสพติด เพราะจะเพิ่มการมีเพศสัมพันธ์แบบเสี่ยง

คูควรจะต้องพูดคุยกันแจ้งสถานะการติดเชื้อเอชไอวี หรือโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อจะได้ป้องกันการติดเชื้อ
แผลของอวัยวะเพศ เช่น ซิฟิลิส เกิดได้ทั้งในเพศหญิงหรือเพศชาย ทั้งที่ถุงยางครอบคลุมถึงหรือไม่ถึงได้ การใช้
ถุงยางอนามัยอย่างถูกต้องจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคซิฟิลิส เริม แผลริมอ่อน ได้

การใช้ถุงยางอนามัยที่หล่อลื่นด้วยสารฆ่าอสุจิ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Nonoxynol-9 (N-9) ไม่ได้ดีไปกว่าถุงยาง
อนามัยที่ไม่มี N9 ในการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และไม่แนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัยที่หล่อลื่นด้วยสาร
Nonoxynol-9 ในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีร่วมกับโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์

การป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งซิฟิลิสไม่สามารถป้องกันได้โดยการล้างอวัยวะเพศ
ปัสสาวะ หรือสวนล้างช่องคลอดหลังมีเพศสัมพันธ์

สรุป อาการตกขาวผิดปกติ แผลอวัยวะเพศ หรือผื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณอวัยวะเพศ เป็นสิ่งเตือนห้ามการ
มีเพศสัมพันธ์ และควรต้องพบแพทย์ทันทีเพื่อวินิจฉัยโรคและรักษา

: ข้อมูลจาก CDC

: ภาพจาก แพทย์หญิงอังคณา เจริญวัฒนาโชคชัย

ระยะที่หนึ่งของโรคซิฟิลิส

ระยะที่สองของโรคซิฟิลิส

โรคซีฟิลิสระยะท้าย

โรคซีฟิลิสในเด็ก

การใส่ถุงยางอนามัยชายที่ถูกต้อง

- ก่อนใช้ตรวจสอบวันหมดอายุของถุงยางอนามัย ซองบรรจุมีสภาพเรียบร้อย ไม่มีรอยฉีกขาด ฉีกมุมของซองโดยระมัดระวัง ไม่ให้เล็บมือเกี่ยวถุงยางอนามัยขาด ไม่ใช้กรรไกร
- ดึงถุงยางอนามัยออกจากซอง ใช้มือบีบปลายถุงยางไล่อากาศออก แล้วครอบไปบนอวัยวะเพศชายที่แข็งตัว ให้ขอบที่ม้วนอยู่ด้านนอก ถ้าถุงยางชนิดปลายมนต้องเหลื่อปลายไว้ประมาณ 1 เซนติเมตร เพื่อรับน้ำอสุจิและกันไม่ให้ถุงยางแตก
- รูดให้ขอบถุงยางอนามัยถึงโคนอวัยวะเพศ แล้วจึงสอดอวัยวะเพศเข้าไปในช่องคลอด ต้องใส่ถุงยางก่อนมีเพศสัมพันธ์เสมอ ไม่ว่าจะเป็นทางช่องคลอด ทางปาก หรือทางทวารหนัก
- เมื่อเสร็จกิจแล้วให้ถอนอวัยวะเพศออกทันทีก่อนที่จะอ่อนตัว โดยใช้มือจับที่ขอบถุงยางเพื่อกันหลุด แล้วจึงรูดถุงยางออก ระวังอย่าให้น้ำอสุจิไหลออกมาเปื้อนที่ช่องคลอด ถ้ามีเพศสัมพันธ์อีกครั้งหรือทางทวารอื่นต้องใส่อันใหม่
- ควรห่อให้เรียบร้อยก่อนทิ้งลงในถังขยะ ห้ามใส่ในโถส้วม

